

præsul, vel quacunq̄e dignitate prædita persona hanc nostri privilegii chartam, quam auctoritate principis apostolorum firmamus, tentaverit temerare, anathema sit, et iram Dei omnipotentis incurrens a cœtu omnium sanctorum extorris existat, et nihilominus præfati monasterii dignitas a nobis indulta perpetuo inviolata permaneat apostolica auctoritate subnixâ.

Scriptum per manum Benedic̄ti, notarii atque scriniarii sanctæ Romanæ Ecclesiæ; mense Maio x Kal. Junii, indictione 15.

III.

EPISTOLA LEONIS IV LOTHARIO ET LUDOVICO AUGUSTIS.
(Anno 850.)

[Apud Ivonem, *Detr.* I, dist. 63, cap. 16.]

Papa rogat Augustos ut Reatinam Ecclesiam cuiusdam electo dignentur concedere. C. XVI.

Reatina Ecclesia, quæ per tot temporum spatia pastoralibus destituta curis consistit, dignum est ut brachio amplitudinis vestræ sublevetur, ac gubernationis tegmine protegatur. Unde, salutationis

A alloquio præmisso, vestram mansuetudinem deprecamur, quatenus Colonum humilium diacono eandem ecclesiam ad regendam concedere dignemini, ut vestra licentia accepta ibidem eum, Deo adjuvante, consecrare valeamus episcopum. Sin autem in prædicta Ecclesia nolueritis ut præficiatur episcopus, Tusculanam Ecclesiam, quæ viduata existit, illi vestra serenitas dignetur concedere; ut consecratus a nostro præsulatu Deo omnipotenti, vestroque imperio grates peragere valeat.

IV.

EPISTOLA LEONIS IV RITÆ COMITISSÆ.
(Anno 850.)

Regio præcepto ab apostolico Colonus Reatinæ Ecclesiæ ordinatur episcopus.

[Apud Ivonem ubi supra, cap. 17.]

Nobis dominus imperator et imperatrix per suas epistolas dixerunt, ut Colonum in Reatina Ecclesia, quæ pastoris officio per longa jam tempora destituta videbatur, episcopum facere deberemus, sicut et fecimus.

VIII.

BENEDICTUS PAPA III.

I.

CONFIRMATIO PRIVILEGIORUM CORBEIÆ.
(Anno 855.)

[Apud Acherium, *Spicileg.*, ex chartularis Corbeïæ.]

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei, universis episcopis Galliarum.

Cum Romanæ sedis pontificem constet omnium Ecclesiarum Christi caput atque principem fore, tanquam B. Petri principis apostolorum vices agentem, cui Christus totius Ecclesiæ committens principatum fatur: *Tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et tibi dabo claves regni cælorum* (*Matth.* xvi, 18), cunctatio nulli fidelium relinquatur quod universis Ecclesiis sollicitudinem prætere, et omnium in Christo credentium salutem, paci, atque quieti prospicere nos oporteat, ut et quæ prava sunt corrigantur, et quæ rata roborentur, quæ corrupta sunt restaurentur, quæ autem integra conserventur. Cumque hanc curam circa universalis Ecclesiæ corpus per totius orbis latitudinem diffusæ custodire debeamus, speciali tamen prærogativa post Romanam atque Italicam erga Ecclesias Gallicanas nobis convenit observare, quem-

C muni jure disponit, ut et rerum principes sua decreta Romanæ Ecclesiæ sanctis præmuniunt et ecclesiastica jura principum statutis adjuvantur, æstimantes terrenæ reipublicæ rectores tunc se feliciter imperare, si suis sanctionibus apostolica confederetur auctoritas, quam dum in nobis suscipiunt ac venerantur, illum se suscipere gratulantur qui discipulis suis loquitur, dicens: *Qui vos recipit, me recipit* (*Matth.* x, 40). Hinc e contrario de contemptoribus ait: *Qui vos spernit, me spernit* (*Luc.* x, 16).

Igitur cum, sicut dictum est, apostolicæ sollicitudini universalis Ecclesiæ credita sit dispensatio, et pro cunctorum fidelium statu perpetuas nostræ sollicitudini vigilias prætere, conveniat, maxima tamen diligentia curam earum debemus Ecclesiarum gerere quarum specialius providentiam ratio suscepti officii a nobis docet agendam, ut non solum ea quæ hactenus in suo statu permanent intemerata serventur, verum ea quæ lapsa sunt ad prioris formæ dignitatem reducantur. Unde cognoscat omnium præsulorum sanctorum per Gallias commorantium reverenda fraternitas quod vir venerabilis Odo, abbas ex monasterio Corbeïæ provinciam Galliarum,

vilegia ab episcopis edita : unum, a præsule Ambianensi ^a, ad cujus diœcesim locus ille pertinet, et coepiscopis suis factum atque roboratum jam antiquis temporibus; et aliud, ab archiepiscopo Rhemenſis Eccleſiæ Hincmaro et universali concilio episcoporum Galliarum paucis intercedentibus annis conſcriptum, et ſubſcriptionibus propriis roboratum petentibus ut, ad quoscunque ſive episcopos ſive abbates pervenerit, ſubſcribere non graventur. In quibus privilegiis decretum eſt ut præſatum monaſterium Corbeix, et rerum ſuarum liberam obtineat dominationem et eligendi ſibi abbatem de ſuis ſemper habeat poteſtatem; contradictores vero et repugnantes huic ſanctioni anathemate perpetuo damnandos. Super hæc autem magnifici imperatoris Lotharii, et Ludovici ac Caroli mandatum atque ſupplicatio accessit, idipſum poſtulantium, videlicet ut episcoporum privilegia noſtra quoque auctoritate firmarentur.

Nos itaque cernentes religioſam fore poſtulationem, neque ab apoſtolica ſollicitudine prætereundum quod pro ſervorum Dei quieti et ſancti pontifices pie ſtatuere, et magnifici principes religioſe rogabant, et abbas congregationis ejuſdem neceſſario poſtulabat, conſuimus rogati concedere quod ultra decebat noſtram paſtorales ſollicitudinem exhibere.

Cognovimus etiam, referente venerabili Amrelmo abbate, cœnobium, de quo agimus, a præcellentiſſima Francorum regina Balthilde nobiliter ædificatum ^b, et a primæ fundationis ſuæ ſtatu, cum mobilitate ſanctorum virorum et religionis monaſtica obſervantia, tum quoque principum Francorum favoris prærogativa et muniminis protectione ſemper floruiſſe. Qua de re factum eſt ut et immunitates rerum ſuarum et privilegia eligendi abbatem omnes ei concederent, conſeſſumque fore perpetuis diebus decernerent, ſuarumque munimenta ceſſionum in archivis monaſterii ad memoriam futurorum ſervanda reponerent. Quibus cognitis omnibus, nefas eſſe duximus ſi non religioſorum principum devotionem ſequentes, et ſanctorum præſulum exempla comitantes, noſtræ ceſſionis auctoritatem monaſterio Corbeix tribueremus, ne, qui primi propter apoſtolicæ ſedis primatum in eccleſiaſticis negotiis diſponendis inveniri debeamus, ipſi poſteriores reperiamur, et qui ad ſervorum Dei quietem comparandam cæteris auctoritatis lumen præſtare exemplo noſtro jubemur, loquente Domino, *Vos eſtis lux mundi* (*Matth. v, 14*), ipſi per negligentiam teporem minime boni operis fulgorem aliis præbeamus.

Qua de re noverit omnis Eccleſia Galliarum, et univerſus episcoporum cœtus eidem Eccleſiæ præſidentium, quod privilegia ſanctorum præſulum, ſive quæ diebus antiquis, ſive moderno tempore

A gæſta ſunt monaſterio Corbeix, quod eſt conſtructum in pago Ambianenſi ſuper Sommam in honore ſanctorum apoſtolorum Petri et Pauli, et S. Stephani protomartyris, præſenti auctoritatis noſtræ edicto roboramus; id eſt, ut res monaſterii, ſive quæcunque a fidelibus oblata fuerint Deo et congregationi fratrum ibidem Chriſto famulantium, in diſpoſitione abbatis et fratrum manean, neque episcopus Ambianenſis, ad cujus diœcesim cœnobium illud reſpicit, aliquid exinde præſumat, aut aliquis episcoporum quorum in parochiis res aut basilicas habere cognoscuntur, neque in agris, villis, prædiis aut cellis, aut in hiſ omnibus quæ ad jus et dominationem eorum reſpiciunt, aut episcopis, aut œconomis, ſeu archipreſbyter, aut archidiaconus, aut quilibet miniſtrorum, ſeu præpoſitorum ejuſ aut conventus faciant, aut convivia præparent, aut aliquid poteſtatis jure ſibi vindicent, aut exigant vindicanda. Hac quoque conditionis lege omnes episcopi ſe conveniri noverint, quorum parochias res Corbeixenſis monaſterii reſpicere cognoscuntur, nec novum, nec inuſitatum cauſetur quiſquam fore quod decernimus, quandoquidem et huic cœnobio conſtat olim jam hoc conſeſſum, et multis aliis non ſolum in Gallia, vel in Italia, verum toto terrarum orbe, non ſolum monachorum, verum canonicorum monaſteriis hodieque conſpiciamus manere indultum, et unaquæque Eccleſia debet manere ſuis privilegiis contenta, nec ab alia pervadi vel uſurpari, quod alterius juris eſſe conſpicitur.

Cumque Galliarum permaxime Eccleſias fidelium collationibus a Deo conſtet eſſe ditatas, ut nemo ſit fere episcoporum, cui ſuæ ſumptus Eccleſiæ ſatis ſuperque non ſufficiant, cujus gratia neceſſitudinis, quæ ſervorum Chriſti ſunt uſibus collata, in ſuos convertere ſumptus præſumant. Sic enim clericorum qui de propriis abundant redditibus communicatio prohibetur cum eis quæ conferuntur eccleſiæ, ne dum illi acceperint qui de propriis abundant, eorum qui nihil habent inopia non levetur; qua conſcientia episcopus ſuæ ſumptibus Eccleſiæ ſufficiens, quæ ſervorum Dei fuerint uſibus collata præſumat contingere? Nec veretur quod per prophetam Dominus exprobrat ſacerdotibus dicens: *Rapina pauperis in domibus veſtris* (*Iſa. iii, 14*). Pauperes enim Chriſti eſſe quis nesciat, qui contemnentibus ſubſtantiam mundi, Salvatoris noſtri veſtigia ſectantes, qui cum eſſet dives pro nobis pauper effectus eſt, ſanctæ perfectionis titulum ſibi divitiis arbitrantur.

Quisquis igitur aliquid horum quæ fuerint ad neceſſitates eorum collata, præſumpſerit, et ſuis commodis applicuerit, rapinam in domum ſuam de ſubſtantia pauperis congregat. Omnia quoque quæ ſunt eccleſiis oblata vel delegata, in pauperum,

alterum vero tomo III eorumdem Concil., p. 60.

^b *Ædificatum*. Vide tom. I Conc. Gal. 1. 200.

^a *Ambianenſi*. Scilicet, *Bertefrido*. Id privilegium videbis tom. I Concil. Gal. a Sirmondo edit p. 502,

pupillorum, viduarum, certum est necessitates destinata. Quare quisquis ex his aliquid in suas utilitates exigit, rapinam pauperis in domum suam congestam detinet. Et Apostolus ait: *Quia rapaces regnum Dei non possidebunt* (I Cor. vi, 10). Unde ab omnibus quæ monasterio Corbeix fuerint, vel oblata vel quocunque legitimo jure possessa, in pecuniis, in agris, in prædiis, in domibus, in cellis, aut ecclesiis, nihil ex eis sibi præsumat aut episcopus, aut quicunque ministrorum ejus, ne contra nostram et majorum auctoritatem faciens, regum quoque decreta pro servorum Christi quiete constituta contemnens, reum se sancti concilii et perpetuæ damnationis efficiat.

Et quoniam monachi tranquillitatis pacem, et securitatis otium habere debent, ut Deo vacantes professionis suæ regulam valeant observare, nec episcopus, nec archidiaconus ejus accedant ad præfatum monasterium, nec servorum Dei quietem perturbare præsumant, nisi forte aut abbas, aut fratres, alicujus utilitatis gratia eum vocare voluerint; alias nec in abbatem, nec in aliquem de fratribus quidquam potestatis obtineat, neque per episcopalem fastum aliquid in eos ei liceat; verum abbas secundum regulam S. Benedicti (*cap. lxxv*) liberam monasterii sui habeat potestatem, et monachi ad ejus tanquam ad pastoris sui solummodo respiciant gubernationem; nec episcopale ministerium aliquid ditionis super eos obtineat. Quoniam cum abbas vices Christi in monasterio creditur agere, pastoris officium super creditas sibi oves habere cognoscitur; utque dispensationis suæ ministerium exercere prævaleat digne nullus debet perturbari potestate subiectus, sed ab omni episcopali liber dominatione Christum tantummodo judicem sustineat, cui redditurus est de creditis sibi ovibus rationem. Quapropter modis omnibus statuimus ut episcopus adventus sui presentia monasterii tranquillitatem non inquietet, nec aliquid in eo episcopali potestate facere præsumat, nec fratribus aut abbati ullam molestiam aut inquietudinis perturbationem ingerat. Quod si violare præsumperit, non pastoris officium, sed eversoris atque conturbatoris Domini gregis noverit se agitare tyrannidem, ac per hoc non ut pastor suscipiendus, verum tanquam lupus ab ovili Christi removendus, damnationis suæ poenas anathematis mucrone percussus excipiat. Altaria vero seu basilicas in monasterio rogatus ab abbate pro Christi nomine consecret atque benedicat. Chrisma quoque, sive sanctificationis oleum, singulis annis præbeat. Sed et si quem petierit abbas aut de monachis, aut de canonicis suis ad aliquem gradum ecclesiasticum consecrandum, nullatenus contradicat, nisi forte is pro quo petitur indignus tali honore veritatis testimonio deprehendatur, quoniam sicut divinæ benedictionis sacramentum aut pro muneribus, aut pro gratia largiri cuiquam non decet indigno, ita gratis debet

A exhiberi dignis, sicut Salvator ait: *gratis accepistis, gratis date* (Matth. x, 8).

Electionis autem privilegium ut habeant fratres ejusdem monasterii decernimus, id est, ut quemcunque de seipsis, qui sit monachicæ professionis, dignus tamen pastoralis prælatione, voluerint eligere secundum regularem auctoritatem, potestatem habeant eligendi. Et super monentes obsecramus gloriosos filios nostros Lotharium, Ludovicum, Carolum Augustum ^a, ut sicut memorabiles Augusti, genitor et avus eorum, et priores ante se reges Francorum eidem cœnobio concesserunt eligendi de semetipsis abbatem, atque ipsi suis præceptis hoc idem sancerunt, ita quoque conservare suis temporibus pro Christi amore dignentur, et conservandi perpetuis diebus æternitatis suæ legibus constituant, ut dum famulis Christi libertatem electionis concesserint, et concessam servare studuerint, et præsentis vitæ regnum, et sempiternæ beatitudinis gloriam a Domino ipsi percipere mereantur. Atque quod est ad regio munere, aut fidelium devotione ad idem cœnobium Deo famulisque ejus oblata, nec ipsi auferant, nec alios auferre permittant. Quoniam valde justum constat atque religiosum ut, qui a Domino meruerunt percipere regni honorem, ipsi Deo conservent quod ei collatum est pia credentium devotione; et, qui a Christo regali magnificentia prælati sunt cæteris, ipsi famulis Christi eligendi sibi pastorem non auferant libertatem. Nam quis ignorat illa quæ collata sunt Deo per fidelium manus, divinitati possidenda consignari, et ab humano jure in jus divinum concedi; nec etiam hominum dominationi posse transcribi, quod constat divinitatis possessione semel fore contradictum? Unde quisquis ea sui juris dominationi conatur adjungere, alterius, id est, Dei juris pervasorem certum est fore eum. Etenim si quis alicujus hominis possessionem per violentiam sibi conatus fuerit usurpare, reus publici juris efficitur, et tanquam raptor et pervasor hæreditatis alienæ legali judicio puniendus subicitur, multo magis igitur, quicunque res Deo consecratas in jus suæ possessionis transfuderit, non humani tantum, verum etiam divini juris noxius lenetur, et non solum raptoris aut pervasoris crimine, verum etiam sacrilegii nota damnandus, cælesti judicio multabitur.

D Unde magnifici principes cogitent quanto se crimine ante conspectum divinæ majestatis obligent, qui res Deo traditas invadere et ab ecclesiasticis usibus in suas utilitates convertere non metuunt. Si vero privatorum, quamvis ingenuorum hominum, tamen possessiones injuste pervaserint, atque violenter abstulerint, non reges, id est justi et modesti, sed tyranni, id est crudeles et iniqui vocantur et habentur, quo nomine, quove honore censendi sunt, qui divinam hæreditatem, id est, Ecclesiæ Christi possessionem injuste invadunt et violenter auferant? Unde hæc cogitantes filii nostri religiosissimi princi-

^a Carolum Augustum. Vox alieno loco posita: scribi debuit Lotharium Augustum, Ludovicum, Carolum, ut Tom. III.

pes res monasterii Corbeiensis inviolatas illibatasque tanquam sacræ divinitatis custodiant, nec ipsi eas tollentes, nec ab aliis auferri sinentes, ut ante conspectum superni regis, quod dicuntur nomine, reges merito censeantur, ut, dum Deo quæ sua sunt custodiunt, eis a Deo et terreni regni principatus custodiatur et sempiternæ beatitudinis corona tribuatur.

Quapropter monentes eos hortamur, ut tam sua quam priorum principum concessa inconvulsa custodientes, pontificum quoque nostraque decreta nullatenus prævaricantes, monasterio sæpedito electionis privilegium, tam suis quam futuris temporibus, et servent et servanda sanctionis perpetuæ stabilire decernant. Veritatis etenim voce docemur quoniam, si quis in ovile Christi non per ostium ingreditur, sed aliunde ascendit, hic fur est et latro, et talis non Dominici gregis salutem, sed sua lucra, non ut salvet, sed ut perdat, requirit. Ovile autem Christi fere collegium sanctum monachorum, nullus prudentium dubitat. In hoc ovile per ostium ingreditur quando per electionis ordinem, secundum regularem constitutionem, aliquis pastorale ministerium sortitur; qui vero regia dominationis potestate suffultus, et non per electionis gratiam super Dominicum gregem primatum arripit, hic non pastor, id est vicarius Christi, sed fur et latro esse cognoscitur, nec ut Dominicum gregem custodiat, sed ut perdat et dissipet intrare deprehenditur. Unde quisquis ei potestatis hujus tribuit dominationem, de morte tantarum animarum, in die iudicii, reus iudicabitur quantis hic, per pravitatis exempla, causa fuit perditionis.

Qua de re, gloriosi principes, monasterio huic electionis prærogativam concedite, nequo aliquam personam aut laicam, aut canonicam, quod contra omnem ecclesiasticum ordinem est, aut etiam monachum ex alio monasterio, vel non secundum regulam electum, super illud regali potentia constituatis, ne domus Dei, quæ domus orationis esse debet, per vos fiat spelunca latronum. Neque enim ignorantis hujusmodi prælatos et auctores hujusmodi prælationis a domo æternitatis divina censura exturbandos, et ad supplicia ultionis perpetuæ deportandos. Unde quæ sententia damnationis a nobis est in tales exercenda nisi quam Spiritus sanctus ore prophético protulit: dicens: *Omnes principes eorum qui dixerunt: Hæreditate possideamus sanctuarium Dei. Deus meus, pone illos ut rotam, et sicut stipulam ante faciem venti: sicut ignis qui comburit silvam, et sicut flamma comburens montes, ita persequeris eos in tempestate tua, et in ira tua turbabis eos* (Psal. LXXXII, 14). Qui sunt enim qui sanctuarium Dei hæreditate possidere dicuntur, nisi illi qui res Deo de-

A clesie res illis tradendo consentiunt. Quali autem utrique feriantur divinitus ultione superius dicta sententia comprehendit, quæ ostendit eos a cœlestis patriæ stabilitate projiciendos, et temporalis nobilitate lapsos quasi rotæ vertigine circumferendos, postque præsentis terminum vitæ, turbidine divinæ animadversionis velut stipulam ariditatis vanitate levissimam rapiendos, et infructuositatem eorum atque superbiam tanquam silvestrem sterilitatem et contra Deum elatu tumorem terræ, igni flammaque vorante comburendos.

Ut hanc igitur ultionis divinæ severitatem non subteant, studeant Christianissimi principes Christi ecclesie electionis sua jura conservare, et quod universæ debetur Ecclesie, Corbeiensi non auferant B monasterio: ut dum et propter honorem Dei jus electionis indulerint, et res monasterii violentorum ambitionibus ne deseriant, incontaminatas servaverint, ipsi cœlestis regni cum Christo participium consequantur. Nec illud aliquando in sæcularium manus, aut canonicam dominationem permittant; quod habitatorum somma destructio est, et dantis sive accipientis somma damnatio. Nam quid est aliud sæcularem personam pastoris vice Ecclesie Dei præferri, quam abominationem desolationis in templo Dei constituere? Quicumque igitur hoc faciunt, Pilato similes inveniuntur, qui Cæsaris imagines in templo Domini statuit venerandas. Et cum Apostolus fidelibus loquitur, dicens: *Nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sensus vestri* (Rom. XII, 2): qui sæcularem personam monachis præficit, quantum in sæculo a de forma spiritus ad formam sæculi, et de imagine Christi ad imaginem terreni regis eos impellit, quoniam omnis sublatus prælati sui debet imaginem sequendo imitari. Unde non parvo se delicti scelere putet involvi, qui tales Ecclesie præponit, in quorum forma servi Christi, non Christi humilitatem, sed superbiam mundi; non cœlestis patriæ desiderium, sed concupiscentiam sæculi contemplantur semper et addiscant.

Quod quia videtis, excellentissimi principes, sceleratissimum fore, hoc impietatis sacrilegium a monasterio Corbeiensi propellite semper, sed nec canonici ordinis personam super illud aliquando vel præponatis, vel præponi sinatis. Memores estote quod D Nabab et Abiu, quia ignem alienum Domino in incensum obtulerunt, divino igni consumpti sunt. Ignem siquidem alienum in incensum offert Domino, qui monasticæ religioni aliquem sub canonica professione militantem, ut pastoris vicem obtineat prærogat. Verum quia tales ultione feriuntur, illorum signat interitus, qui mox præsentis pœnæ supplicio consumpti, quid eorum imitatores mereantur sæ damnationis exemplo posteris signaverunt. Omnes

niam, aut per gratiam, aut per obsequium, univer-
sa a nobis Petri principis apostolorum auctoritate
cum Simone, cujus imitatores existunt, anathemate
condemnantur. Et, ut religiosi principes ab hac dam-
nationis sententia maneant immunes, studeant om-
nibus modis circa monasterium præfatum electionis
privilegium servare semper inviolatum, quoniam
secundum jam olim a sanctis Patribus definitam pro-
mulgationem, Ecclesiæ Corbelensis prælationem,
non per legitimam monachorum in eodem cœnobio
Christo militantium electionem, sed contra regula-
rem atque canonicam auctoritatem, et dantem et
accipientem, a Christi regno sanctorumque consor-
tio anathematizamus, neque societatem poterunt ha-
bere Jerusalem cœlestis, qui eam in terris peregrin-
antem dissociare conantur. Quod agere certum est
omnes qui non pastores, sed latrones, nec Christi
vicarios, sed Antichristi sequaces, super eam con-
stituere non verentur, ut domus Dei, non domus
orationis, sed spelunca latronum existat, nec in ea
forma Christi, sed abominatio desolationis emi-
neat.

Sed si reipublicæ rectores, divinatorum contem-
ptores præceptorum et episcoporum, atque nostram
super hac re decernentem contemnentem auctorita-
tem, non quem regularia electio decreverit, sed
quem eorum dominatio voluerit, illi præposuerit
congregationi, monachi loci ejusdem episcopum, ad
cujus diœcesim monasterium pertinet, obsecrent,
ut aut per seipsum, aut una cum eis ad archiepi-
scopum Rhemensem referat, atque simul principem
convenient, et eum super transgressionis suæ pericu-
lo commoneant. Quod si episcopus diœcesis illius
aut propter timorem, aut favorem principis, aut
propter imprudentiam, vel pastoralis curæ negligenti-
am, ferre auxilium vel noluerit vel contempserit,
fratres per seipsos præfatum archiepiscopum et vi-
cinos episcopos adeant, et necessitudinis suæ cau-
sam eis manifestent utque sibi ferant auxilium sup-
plicent. Archiepiscopus autem vel ipse solus, vel
cum cæteris episcopis suæ diœceseos regem adeant,
et super electione violata eum commoneant, utque
corrige dignetur et verbis suadere, et precibus ob-
secrare non desistant. Quod si eos audire contempse-
rit, nec peccati sui corrigere culpam maluerit, ex-
communicationis apostolicæ sententiæ damnatus
excipiat. Si vero vel episcopus cujus parochia est,
aut archiepiscopus, aut cæteri suffraganei negligentes
super hoc fuerint, aut contempserint, aut irritum
duxerint, damnationis cujus sententiæ teneantur
obnoxii, non ignorant. Dicit enim propheta:
*Si non annuntiaveris iniquo iniquitatem suam, san-
guinem ejus de manu tua requiram (Ezech. III, 20).*
Unde noverint se eodem vinciendo anathemate, si
neglexerint pro grege Dominico pastoralis curæ sol-
licitudinem adhibere.

Scriptum per manum Theodorici, scriuarii sanc-
tæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Octobrio, indictione
quarta. Bene valete.

H.

PRIVILEGIUM BENEDICTI PAPÆ III PRO MONASTERIO
SALVATORIS FULDENSIS.

(Anno 857.)

[Dronke, *Cod. diplom. Fuld.*

BENEDICTUS episcopus, servus servorum Dei,
THEOTOKI religioso abbati venerabilis monasterii
Domini Salvatoris, et per te in eodem venerabili
monasterio successoribusque tuis abbatibus, in per-
petuum. Amen.

Quoniam semper sunt concedenda quæ rationa-
bilibus congruunt desideriis, oportet ut devotioni
conditoris piæ constructionis auctoritas in privile-
giis præstandis minime denegetur. Igitur, quia pos-
tulasti a nobis quatenus monasterium Salvatoris, a
sancto Bonifatio archiepiscopo constructum in loco
qui vocatur Boconia erga ripam fluminis Uoldaha,
privilegii sedis apostolicæ adminiculis decoretur, ut
sub jurisdictione sanctæ nostræ cui, Deo auctore,
deservimus Ecclesiæ constitutum, nullius alterius
Ecclesiæ jurisdictionibus submittatur. Pro qua re
piis desideriis faventes, hac nostra auctoritate id
quod exposcitur effectui mancipamus. Et ideo om-
nem cujuslibet Ecclesiæ sacerdotem in præfato
monasterio ditionem quamlibet habere aut auctori-
tatem præter sedem apostolicam et episcopum, in
cujus diœcesi idem venerabile monasterium con-
structum esse videtur, cui licentiam concedimus
tantum cum opportunitas consecrandi altaris fuerit,
prohibemus ita ut nisi ab abbate monasterii fuerit
invitatus, nec missarum ibidem solemnitatem quis-
piam præsumat omnimodo celebrare, ut profecto,
juxta id quod subjectum apostolicæ sedi firmitate
privilegii constituit, inconcusse dotatum permaneat
locis et rebus, tam eis quas moderno tempore tenet
vel possidet, quam quæ futuris temporibus in jure
ipsius monasterii divina pietas potuerit augere ex
donis et oblationibus decimisque fidelium, absque
ullius personæ contradictione firmitate perpetua
perfruatur. Constituimus quoque per hujus decreti
nostri paginam ut, quicumque cujuslibet Ecclesiæ
præsul, vel quacunque dignitate prædita persona,
hanc nostram privilegii chartam, quam auctoritate
principis apostolorum firmamus, temerare tentave-
rit, anathema sit, et iram Dei incurrens a cœtu
omnium sanctorum extorris existat, et nihilominus
præfati monasterii dignitas, a nobis indulta, per-
petualiter inviolata permaneat apostolica auctori-
tate subnixâ.

Scriptum per manum Zachariæ, notarii et scri-
narii sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in mense Octobrio,
indictione sexta. Actum x Kalendas Novembrias per
manum Theotfolcti, secundicerii sanctæ sedis apo-
stolicæ, imperante Iomno piissimo principe Augusto
Ludovico a Deo coronato, magno pacifico impera-
tore, anno nono, indictione sexta. Amen.

III.

PRIVILEGIUM PRO CIVITATE INTERAMNENSI.

(Anno 858.)

[Apud Ughelli, *Italia sacra*.]

In nomine D. et Salvatoris Jesu Christi, anno ab Incar. ejusdem D. N. J. Christi 857, mense Maii, indict. 6.

Honestum nimis, et necessarium videtur esse negotium..... assequi servitia pro remuneratione sui laboris, ex nostris rebus, ac publicis causis eis concedimus et condonamus. Divinum namque præceptum est ut sequatur vota fidelium, fructum tamen laborum ac præmium, qua auctoritate D. N. J. Christi Salvatoris, atque B. Mariæ semper Virginis, sanctorumque apostolorum principis Petri et Pauli, omniumque simul sanctorum, ego D. Benedictus III, papa, ac gubernator S. et apostolicæ sedis, totiusque Ecclesiæ universum per orbem, de præsentī die, Domini concedente gratia atque ejus divini auspicante clementia, simulque suggerente gratuita pietate, damus et concedimus auctoritate Domini Salvatoris vobis habitatoribus civitatis Teramnensis, majori et minori natu, vestrisque hæredibus, et successoribus in perpetuum, id est totam jam dictam civitatem, cum muris, et ædificiis, decursibus aquarum, et alveis, ac marginibus, indeque concurrentibus, et cum tota sua pertinentia, cum vallibus, collibus, montibus, ac planitiis fundura, ac vocabula circumquaque posita. Insuper concedimus vobis alias res per hos fines, sicut transire videtur per stradam Domnitam, et exire videtur per portam quæ dicitur Romana, et per antiquum pontem subitque in colle qui vocatur Altilianum, et per jam dictum collem descendit in fossatum quod vulgari nomine dicitur Cuda, deinde pergit in lagia, et per decursus jam dictæ lagiæ descendit in furcam quæ vocetur Petra de confinio, deinde subit per montem ubi dicitur Aquæ vivæ, atque de hinc ascendit in montem qui dicitur Matum, ac pro montanis vallibusque transire videtur

A per montem ad agrum qui dicitur Rusclum, atque deinde descendit per viam quæ pergit in marmora, deinde descendit per marginem montis in alveo fluminis in loco ubi mergere videtur aqua jam prænominata marmora ac per decursus jam supra dicti fluvii decurrit in jam dictam civitatem Terampensem. Infra hos vero fines atque vocabula concedimus vobis, vestrisque hæredibus et successoribus in perpetuum castris, muris, aliisque ædificiis, terris, vineis, pomis, aliisque arboribus, fructiferis et infructiferis, montibusque cum vallibus, cultum et incultum, aquis, decursibusque earum, cum introitu et exitu suo cum omnibus, et in omnibus, quantum infra et super se habere videtur, vel in antea haberi apparere habetur, ad honorem D. N. Jesu Christi, et B. Mariæ semper Virginis, et B. Petri apostolorum principis, ad utilitatem vero vestram, successorumque vestrorum.... sane videlicet ratione et convenientia concedimus vobis jam supra dictis res vestrisque hæredibus et successoribus in perpetuum, quia in omnibus semper nobis obedientes fuistis, atque in utilitatem servitiumque nostrum parati estis, et in futurum spontaneæ promissionis adimplere, in sancta summaque sede apostolica confirmo habere vos, ac possidere vos vestrosque hæredes, vel successores in perpetuum cum Domini benedictione, nostraque nostrorumque successorum insuper obligo atque confirmo. Si quis autem, vel temerarius in aliquo molestare, aut inquietare, ac litigare per quodlibet ingenium voluerit, aut contra hanc nostræ concessionis chartulam contrarius extiterit, fiat anathema, et anathemata insuper fiat, compositor in summa et apostolica sede c. lib. auri optimi; soluta vero poena, hæc chartula semper fiat stabilis in perpetuum. Joannes nepos domini pontificis, Gualterius similiter nepos ejus, testes; Sanxo, comes Raynerius de Joseph, Adam de Alberto, testes.

Ego Petrus, scripniarius S. R. E., hunc præceptum per jussionem D. Benedicti III, papæ, manu mea subscripsi.

IX.

NICOLAUS I.

I.

PRIVILEGIUM NICOLAI PAPÆ PRO MONASTERO
SALVATORIS FULDENSI.

(Anno 859.)

D Salvatoris, et per te in eodem venerabili monasterio successoribusque tuis abbatibus, in perpetuum.

Quoniam semper sunt concedenda quæ rationabilibus congruunt desideriis, oportet ut devotioni et obedientiæ constructionis auctoritas in privilegio